



Olje- og energidepartementet
Pb. 8148 Dep
0033 OSLO

Att: Johan Vetlesen

Deres ref: 08/00346-5

Vår ref: 11841/134

Oslo 11. mars 2009

HØRINGSUTTALELSE FRA LANDSSAMANSLUTNINGA AV VASSKRAFTKOMMUNAR (LVK) OM IMPLEMENTERING AV FORNYBARDIREKTIVET

LVK viser til høringsbrev av 3. februar 2009, hvor departementet ber om synspunkter knyttet til den kommende EØS-prosessen om implementering av EUs direktiv om ny fornybar energi. LVK vil med dette komme med våre innspill.

LVK synes det er positivt at regjeringen legger til grunn at fornybardirektivet er EØS-relevant. LVK forutsetter at dette vil kreve en mer offensiv og ambisiøs fornybarpolitikk, selv om det fortsatt er uklart hva som vil bli det fastsatte fornybarmålet for Norge. LVK mener Norge bør implementere direktivet med en klar intensjon om en mer offensiv fornybarpolitikk.

Norsk fornybarandel

Vannkraft stiller Norge i en særskilt situasjon med en svært høy andel fornybar energi sammenliknet med EUs medlemsland. EUs mål er en fornybarandel samlet sett på 20 % innen 2020. Norsk fornybarandel er ca 62 %¹. De fleste EU-land har i dag en fornybarandel på under 10 %, og høyest er Sverige med en fornybarandel på 39,8 %, og som i direktivet er pålagt å øke denne til 49 % innen 2020. Sverige har fått et noe lavere mål enn det beregningsmodellen tilsier, fordi det er forutsatt et tak internt i EU om at ingen land skal pålegges høyere fornybarandel enn 50 %. Dette taket står ikke i direktivteksten, og er derfor ikke bindende. Norge kan derfor ikke gjøre dette taket gjeldende, og vår høye fornybarandel gjør at dette heller ikke er tilpasset de spesielle norske forholdene.

LVK mener Norge må være innstilt på å øke sin fornybarandel selv om den i utgangspunktet er høy, dersom implementering av direktivet skal ha en reell funksjon. Den høye norske fornybarandelen skyldes naturgitte forutsetninger, og vi har fortsatt et stort potensial for utbygging av fornybar energi. Med våre naturgitte og økonomiske ressurser er det derfor fullt mulig å øke andelen av fornybar energi i Norge, og norske myndigheters utgangspunkt for forhandlinger med EU bør derfor være at vi skal bidra med mer fornybar energi.

Dersom Norge skal få beregnet sitt nye fornybarmål etter tilsvarende metode som medlemslandene i EU, vil Norge få et fornybarmål på 76,3 %ⁱⁱ innen 2020. Dette vil være et krevende mål som krever omlegginger i norsk energibruk. Fordi nesten alt elektrisitetsforbruk allerede er fornybart, vil økningen i fornybarandelen måtte skje blant annet gjennom omlegging fra fossil varme til fornybar varme og gjennom å øke fornybarandelen innen transportsektoren. LVK vil påpeke at slike omlegginger også vil være nødvendig for at Norge skal redusere klimagassutslippene og oppfylle våre klimaforpliktelser.

Eksport og miljøhensyn

Det er landenes *energiforbruk* og ikke energiproduksjon som teller når det gjelder de fastsatte målene om andelen fornybar energi. Norge kan ikke basere seg på å oppnå fornybarmålet gjennom økt produksjon og eksport av vind- og vannkraft, selv om det er adgang til å få godskrevet noe av den eksporterte energien gjennom ordninger med felles prosjekter og støtteordninger med andre land. Norge og en del EU-land vil trolig ha en felles interesse i å finne slike samarbeidsløsninger på veien mot å oppfylle nasjonale målsetninger. Men selv om ikke Norge får godskrevet eksportert energi på det nasjonale fornybarmålet, vil direktivet gjøre norsk vann- og vindkraft mer attraktivt på det europeiske markedet fordi det vil bidra til at andre land oppnår sine fornybarandeler.

LVK vil påpeke at eksport av vannkraft ikke bør skje uten at det stilles strengere miljøvilkår for eldre konsesjoner. Med norsk magasinkapasitet som effektreguleringsmagasin for Europa, og adgang til effektregulering i takt med spotprisene på det europeiske markedet, vil lokalsamfunn med vannkraftreguleringer - og norsk natur - kunne påføres store miljøødeleggelser dersom ikke særlige miljømotiverte restriksjoner påbys. I eldre kraftverk som ikke er underlagt moderne miljøvilkår, fører ren markedsmotivert drift i dag til uheldig nedtapping av magasiner, store variasjoner i vannføring, erosjon og andre problemer av naturfaglig karakter. Dette understreker behovet for at konsesjonsmyndighetene gjennom revisjon av eldre konsesjoner må sørge for at det stilles moderne miljøvilkår. Eldre vannkraftkonsesjoner kan ikke drives uten restriksjoner, de må tilpasses nye behov som oppstår som følge av teknologitvilling og andre samfunnsendringer. Vannkraftproduksjonen må underlegges moderne miljøvilkår slik at vassdragsnaturen ikke påføres uakseptable skader.

Fornybardirektivet må sees i sammenheng med andre miljøhensyn og annet miljølovverk. I avsnitt 47 i Europaparlamentets tekst er det understreket at det må tas hensyn til all EU-miljølovgivning i planleggings- og konsesjonsprosessene for fornybar energi. EUs vanddirektiv er et sentralt miljødirektiv i EU som også Norge har implementert. Forpliktelsene i vanddirektivet medfører at mange eldre konsesjoner må pålegges strengere miljøvilkår for å begrense skadeomfanget. Målene om mer fornybar energi setter ikke til side disse miljøforpliktelser. LVK ber departementet gi uttrykk for dette prinsippet i sin uttalelse til fornybardirektivet.

Offentlige støtteordninger til fornybar energi

Direktivet legger opp til offentlig støtte som en nødvendig forutsetning fra medlemsstatenes side for å oppnå fornybarmålene, i alle fall så lenge elektrisitetsprisene ikke fullt ut gjenspeiler de miljømessige kostnadene som er knyttet til produksjon av energi.

Norge ligger i dag under det støttenivået som de offensive EU-landene opererer med. Direktivet understreker betydningen av statsstøtte for å realisere fornybar energi. I henhold til direktivet bør Norge justere opp støttenivået til ny fornybar energi betydelig. Direktivet understreker det som også i dag er situasjonen: det er ikke er EØS-avtalens statsstøtteregler som har satt begrensningene for støttenivået til fornybar energi i Norge.

I og med at vannkraft generelt kan være et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, ser ikke LVK at støtten bør begrenses til mindre småkraft. Også større vannkraft samt utvidelses- og opprustningsprosjekter som bidrar til økt produksjon av fornybar energi i henhold til direktivet bør kvalifisere til støtte dersom dette er nødvendig for å realisere potensialet.

Involvering av lokale og regionale myndigheter

Lokale, regionale og nasjonale myndigheter skal i henhold til direktivet involveres i arbeidet med nasjonale handlingsplaner for fornybar energi. Dette understreker betydningen av lokalsamfunnene som berørte og viktige aktører ved utbygging av fornybar energiproduksjon. Direktivet understreker at det er nødvendig å støtte utvikling av desentraliserte energianlegg for fornybar energi på grunn av fordelene ved en desentralisert energiproduksjon: økt lokal forsyningsikkerhet, kortere transportavstander og mindre tap ved overføring. I tillegg understrekes det at overgang til en desentralisert energiproduksjon fremmer utviklingen og samhörigheten i samfunnet ved å skape lokale inntekter og arbeidsplasser.

Norges desentraliserte energiproduksjon og ordninger som sikrer lokalsamfunn en andel av verdiskapningen er i overensstemmelse med viktige intensjoner i direktivet, og viktig å holde fast ved. Det er også viktig å understreke at hensynene som er trukket frem til fordel for desentralisert energiproduksjon også tilsier at det er viktig å sikre og prioritere den lokale og nasjonale energiforsyningen. LVK mener disse hensynene også må avveies mot storstilt eksport.

Nettilknytning for fornybar energi

Medlemsstatene skal sikre produsenter av fornybar energi enten prioritert eller garantert tilknytning til nettet. I den forbindelse er det interessant at direktivet trekker frem finansiering av nettilknytning for fornybar energi i rurale strøk med fornybare energiresurser og liten befolkningstetthet. Det er vektlagt at fornybarprodusentenes tilknytning i distriktene må sikres rimelige tilknytningskostnader for ikke å stilles dårligere enn produsenter i mer sentrale og tettbefolkede områder. Dette understreker igjen behovet for en helhetlig gjennomgang av nettfinsieringen, som LVK tidligere har tatt til orde for. LVK viser her til vår høringsuttalelse til OED av 2. februar 2009 om forslag til endringer i energiloven.

Saksbehandling og konsesjoner

Direktivet understreker betydningen av at konsesjonsordningene for energianlegg og infrastruktur er nødvendige og rimelige i omfang, jf. art. 13. Det kreves koordinasjon mellom ulike myndigheter og

forutsigbarhet i form av tidsplaner for fremdrift og avgjørelse. Her har norske energimyndigheter en betydelig utfordring, noe LVK blant annet har påpekt i sin høringsuttalelse i forbindelse med evalueringsarbeidet rundt energiloven.

Direktivet åpner dessuten for at det for mindre produksjonsanlegg og desentraliserte anlegg bør vurderes en forenklet konsesjonsbehandling, eventuelt erstatte konsesjon med en notifiseringsordning. LVK vil i den forbindelse understreke at lokale myndigheters rolle i energisaker må ivaretas.

Bruk av lokale naturressurser forutsetter lokal tilslutning

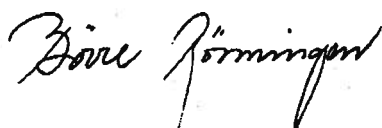
En nasjonal satsing på utbygging av våre fornybare energikilder kan bare lykkes dersom de aktuelle investorer ser seg tjent med en slik satsing. LVK vil i den forbindelse minne om at like sentralt som at nødvendig økonomisk kapital investeres, vil det være at *den nødvendige naturkapital* blir stilt til disposisjon for mer kraftutbygging. På samme måte som andre investorer, må også de lokalsamfunn som blir bedt om å avstå sine verdifulle naturressurser, se seg tjent med dette.

LVK har registrert en økende lokal motstand mot videre vind- og vannkraftutbygging, som regel ut fra den begrunnelse at det anses urimelig å måtte avstå verdifulle naturressurser uten at en rimelig andel av verdiskapingen blir igjen lokalt. Når verdien av fornybare energikilder øker – for eksempel som følge av det nye kvoteregimet – skyldes det at naturressurser som vind og vann er blitt mer verdifulle som fornybare energikilder. Da bør også de berørte lokalsamfunns andel av verdiskapingen øke.

Regjeringen bør legge til rette for at den videre fornybarutbyggingen skjer mer i form av et partnerskap med de berørte kommuner.

Med vennlig hilsen

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar



Børre Rønningen
Leder



Tine Larsen
Advokatfullmektig

ⁱ Point Carbon rapport mai 2008

ⁱⁱ Point Carbon rapport mai 2008